

פרק שביעי

הנהגות שונות

הליכה יחידה מדר' שעות עד ט' שעות

א. כתב המחבר (סי' תקנא סעי' יח) 'צריך ליזהר מי"ז בתמוז עד תשעה באב שלא לילך יחידי מארבע שעות עד תשע שעות משום שבהם קטב מרירי שולט' ע"כ, אכן אין נוהגים להזהר בכל זה, ונוסעים יחידי אפי' חוץ לעיר, ונרא' שסומכים העולם דבזה"ז אין השדים מצויים בינינו, וכיון שנהגו העולם להקל נראה דאין צריך להחמיר^א.

שערי הלכות

^א בשו"ע סי' תקנא סעי' יח "צריך ליזהר מי"ז בתמוז עד תשעה באב שלא לילך יחידי מארבע שעות עד תשע שעות משום שבהם קטב מרירי שולט" ע"כ, ומקור הדברים באיכ"ר פ"א הכ"ט ובמדרש תהלים סי' צא, וע' פסחים קיא: דקטב מרירי "מחד בתמוז עד שיתסר בי' ודאי שכיחי מכאן ואילך ספק שכיחי ספק לא שכיחי" והובא בביה"ל (סי' תקנא סעי' יח ד"ה צריך), וקטב מרירי הוא שם שד של הצהריים כדמבואר בסוגי' דפסחים (שם), והובא בפירש"י ברכות ה. (ד"ה קטב). ושאלתי למור"ר שליט"א למה לא מצינו נזהרים בזה כלל, ואפי' בת"ח ויודעי דת לא ראינו, והשיב דהליכה יחידי בתוך העיר בודאי אין קפידא (א"ה: ע' פסחים קיב: שאב"י גירש המזיקין מן הישוב, וכ"כ הערוה"ש סי' תקנא סעי' לט), אבל גם חוץ לעיר נוהגים העולם להקל, ונרא' שסומכים דבזה"ז אין השדים נמצאים בינינו, גם יש לנו קבלה בידנו מאת הגר"א זצ"ל שנתבטלו הרוחות כשנהרג הגר צדק עקד"ה, ומזה הטעם אין מקפידים שלא ללכת יחידי, אע"ג שגם בזה אסרו מפני המזיקין (פסחים סוף קיב:), וא"כ ה"ה בנידו"ד, וכיון שנהגו כל העולם להקל, נרא' שאין צריך להזהר בזה, עכת"ד. וראיתי שגם הגרשז"א זצ"ל סמך על קבלה זו מהגר"א לענין מה שאין נזהרין שלא לילך ד' אמות בלי נט"י שחרית (ע' ארחות רבינו ח"ג, הוספות לאו"ח סק"א, עמ' קפד), אלא שהגרשז"א אמר שנתבטלה רוח רעה ששורה בבוקר ע"ש, אבל הגר"א זלזניק זצ"ל אמר דמקובל מהגר"א שנתבטלו כל הרוחות (ע' רבבות אפרים ח"ח סי' א ד"ה העולה).

ולענין נידו"ד, מצאתי בעזה"י שכבר מפורש בספר מאורי אור (חלק 'עוד למועד' - סוף מס' תענית דף קט., נד' שנת תקנ) וז"ל "קטב מרירי, ביארתי לעיל דהאידנא בטיל מימי אב"י (ע' פסחים סוף קיב:), והמדרש שהביא הב"י הוי קודם אב"י, ובזה מבואר דלא נהגין להזהר, ולא נשמע בזמנינו מעולם רק שיחת נשים ותינוקות, ותימיהני על הב"י שלא התעורר בזה, ואולי סבר דכיון דבפסחים קיג. מסיק דאיתא לפעמים בגזייתא אף דלא שכיחי חשו לחמירא סכנתא וכו'" עכ"ל,